

СЕКЦІЯ 1. ПАТЕНТНА СПРАВА В УКРАЇНІ

Андрощук Г. О.,

*канд. екон. наук, доцент, головний науковий співробітник
НДІ інтелектуальної власності НАПрН України*

УДК 330.341.1

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ СВІТОВИХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ТРЕНДІВ: АНАЛІЗ СТАТИСТИКИ ВОІВ ЗА 2022 РІК

MAIN INDICATORS OF GLOBAL TECHNOLOGY TRENDS: ANALYSIS OF WIPO STATISTICS FOR 2022

Проаналізовано статистичні показники ВОІВ за підсумками 2022 року щодо зареєстрованих об'єктів інтелектуальної власності (ІВ) - винаходів, торгових марок, промислових зразків. Виявлено стан та тенденції подання заявок та реєстрації об'єктів ІВ за регіонами, провідними заявниками РСТ, галузями техніки, класами Мадридської системи, заявниками промислових зразків Гаазької системи. Попри складні економічні умови та зниження обсягів фінансування ризику, підприємства продовжували інвестувати в інноваційну діяльність. Найбільша частка опублікованих заявок на винаходи, товарні знаки, промислові зразки припадає на комп'ютерні технології, програмне забезпечення, цифровий зв'язок. Нова революція у сфері інновацій пов'язана із цифровізацією.

Ключові слова: *інтелектуальна власність, винахідницька активність, комерційний обіг, технологічні тренди, правова охорона, цифрові технології.*

The statistical indicators of WIPO based on the results of 2022 regarding registered objects of intellectual property (IP) - inventions, trademarks, industrial designs - were analyzed. The status and trends of filing applications and

registration of IP objects by region, leading PCT applicants, branches of technology, classes of the Madrid system, applicants of industrial designs of the Hague system have been revealed. Despite difficult economic conditions and a decrease in risk financing, enterprises continued to invest in innovative activities. The largest share of published applications for inventions, trademarks, and industrial designs falls on computer technologies, software, and digital communications. The new revolution in the field of innovation is connected with digitalization.

Keywords: *intellectual property, inventive activity, commercial circulation, technological trends, legal protection, digital technologies.*

Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) 28 лютого 2023 р. опублікувала статистичні показники за підсумками 2022 року International Patent Applications Defy 2022 Challenges, Continue Upward Trend щодо зареєстрованих об'єктів інтелектуальної власності (ІВ) - винаходів, торгових марок, промислових зразків. Розглянемо основні показники світових технологічних трендів з відповідними коментарями. У 2022 р. попит на отримання патентної охорони продовжував зростати: новатори в Китаї, Сполучених Штатах, Японії, Республіці Корея та Німеччині лідирували за кількістю заявок у рамках процедури Договору ВОІВ про патентну кооперацію (РСТ), який спрощує процес отримання патентної охорони у кількох країнах. У 2022 р. кількість заявок щодо процедури РСТ трохи зросла, на 0,3%, і склала 278 100 – це найбільший показник, коли-небудь зареєстрований за один рік. Різке зростання кількості заявок, поданих за процедурою РСТ, спостерігалось в Індії (+25,4%) та Республіці Корея (+6,2%). Загальні скромні темпи зростання відображають складні економічні умови, які переважали у 2022 р. Попри це, компанії продовжували інвестувати в інноваційну діяльність та інтелектуальну власність. Азія зберегла позицію основного джерела міжнародних патентних заявок, на її частку припало 54,7% від загальної кількості заявок

у 2022 році порівняно з 40,3% у 2012 р. Попит на охорону промислових зразків зріс у двічі, а приєднання Китаю до міжнародної системи реєстрації промислових зразків ВОІВ у 2022 р. сприяло різкому зростанню кількості поданих міжнародних заявок на промислові зразки. У 2022 р. кількість зразків, включених до міжнародних заявок за процедурою Гаазької системи ВОІВ для міжнародної реєстрації промислових зразків, збільшилася на 11,2% і досягла 25 028. Після активного зростання на 15% у 2021 р. використання міжнародної системи товарних знаків 2022 р. знизилося на 6,1%, що стало найбільшим спадом із 2009 р. Загалом у 2022 р. було подано приблизно 69 000 заявок. Економічні потрясіння, спричинені пандемією COVID-19 у 2021 р., спонукали компанії до введення у комерційний обіг нових товарів та послуг, що сприяло надзвичайно активному розширенню міжнародної охорони товарних знаків. Хоча загальна кількість заявок, поданих у рамках Мадридської системи ВОІВ для міжнародної реєстрації товарних знаків у 2022 р., була нижчою, ніж у 2021 р., цей показник був на 8% вищим, ніж у 2020 р.

"У 2022 році показники подання міжнародних заявок на об'єкти ІВ в основному залишилися незмінними. Незважаючи на складні економічні умови та зниження обсягів фінансування ризику, підприємства продовжували інвестувати в інноваційну діяльність. Приєднання Китаю до Гаазької системи ВОІВ, міжнародного реєстру промислових зразків, сприяло зростанню кількості заявок, що подаються з Китаю та інших країн світу на промислові зразки, що стало демонстрацією того, що реалізація багатосторонніх підходів до міжнародного співробітництва може принести користь усім " – зазначив Генеральний директор ВОІВ Дарен Танг.

Міжнародна патентна система (Договір про патентну кооперацію - РСТ). Провідні заявники РСТ. У 2022 р. Китай, як і раніше, займав перше місце за кількістю поданих за процедурою РСТ заявок з результатом 70 015 заявок, що дещо більше (на 0,6%), ніж роком раніше. США посіли друге місце із 59 056 заявками (зниження на 0,6% порівняно з 2021 р.). За ними

слідує Японія з 50 345 заявками (+0,1%). П'ятірку лідерів замкнули Республіка Корея та Німеччина з результатом 22 012 (+6,2%) та 17 530 (+1,5) заявок відповідно. Крім Республіки Корея (+6,2%), впевнене зростання кількості заявок, поданих за процедурою РСТ, також спостерігалось ще в кількох країнах з першої двадцятки, таких як Індія (+25,4%) та Франція (+5,9%) . Темпи подання заявок щодо процедури РСТ в Азії зростали швидше, ніж у решті світу, тим самим збільшивши загальну частку заявок з цього регіону з 54,2% у 2021 р. до 54,7% у 2022 році. Китайський телекомунікаційний гігант Huawei Technologies з великим відривом залишається лідером за кількістю поданих заявок: 7689 опублікованих заявок РСТ у 2022 р.. Компанія Samsung Electronics з Республіки Корея посіла друге місце (4387 заявок), за нею слідують Qualcomm зі США (3855), Mitsubishi Electric з Японії (2320) і Ericsson зі Швеції (2158). Samsung Electronics продемонструвала найвищі темпи зростання серед 10 провідних заявників із приростом у 44,3%, завдяки чому компанія вийшла на друге місце. Nippon Telegraph and Telephone Corp. (NTT) також зробила різкий стрибок, піднявшись у 2022 р. на п'ять позицій до сьомого місця (+24,9%). У секторі освіти Каліфорнійський університет залишався головним заявником із 552 опублікованими заявками за процедурою РСТ у 2022 р. Другим став Чжецзянський університет (309 заявок), далі розташувалися Сучжоуський університет (303 заявки), Університет імені Леланда Стенфорда (217 заявок) та Система Техаського університету (187 заявок). Найбільш різке зростання серед десяти провідних навчальних закладів спостерігалось з боку Сучжоуського університету: кількість заявок на процедуру РСТ збільшилася майже вдвічі порівняно з 2021 р.

Найпопулярніші галузі техніки. Найбільша частка опублікованих заявок РСТ припадала на комп'ютерні технології (104% від загальної кількості заявок); далі в рейтингу розташувалися такі галузі техніки: цифровий зв'язок (9,4%), електромеханіка (7,1%), медичні технології (7%) та контрольовані вимірювальні обладнання (4,6%). З десяти найбільш затребуваних областей

техніки у 2022 році зростання спостерігалось у восьми, причому найбільш швидкі темпи були відзначені у цифровому зв'язку (8,7%) та комп'ютерних технологіях (+8,1%), за якими слідували напівпровідники (+6,8%), біотехнологія (6,7%) та електромеханіка (+6,1%). Після особливо сильного зростання минулого року в галузях технологій, пов'язаних з охороною здоров'я, в 2022 р. в групу областей, що найбільш швидко зростають, з точки зору числа заявок РСТ знову увійшли цифрові технології.

Міжнародна система реєстрації торговельних марок (Мадридська система). Провідні заявники мадрридської системи. Загалом у 2022 р. в рамках Мадридської системи було подано 69 тисяч заявок. Найбільше міжнародних заявок на реєстрацію товарних знаків подали заявники зі США (12 495); наступні місця в рейтингу посіли заявники з Німеччини (7695), Китаю (4991), Франції (4403) та Сполученого Королівства (4227). Серед 15 провідних країн походження лише три – Нідерланди (+7,4%), Республіка Корея (+2,1%) та Туреччина (+5,2%) – продемонстрували зростання. Навпаки, у Німеччині (-12,5%) та Італії (-13,9%) спостерігалось різке зниження. Попри зниження кількості заявок в період 2021 та 2022 років, зафіксоване у Франції (-10,0%), Сполученому Королівстві (-0,9%) та США (-5,9%), їх показники заявницької активності у 2022 р. були вищими, ніж у 2020 р., на 17,7%, 12,9% та 24,8% відповідно. Французька компанія L'Oréal, яка подала 160 заявок за процедурою Мадридської системи, у 2022 р. вдруге стала лідером за кількістю поданих заявок. Швейцарська компанія Novartis AG (131 заявка) піднялася на три позиції і посіла друге місце, за нею йдуть британська Glaxo Group (128 заявок), болгарська Euro Games Technology (120 заявок) та Hyundai Motor Company (108 заявок) із Республіки Корея. У 2022 р. Hyundai Motor Company подала на 77 заявок більше, ніж роком раніше, перемістившись з 48-го на 5-е місце у рейтингу провідних заявників. Компанія Maplebear Inc. (82 заявки) із США, яка надає послуги з онлайн-доставки та самовивезення продуктів харчування, також продемонструвала у 2022 р. значне зростання

(+78 заявок) порівняно з 2021 р., піднявшись на 7-е місце. **Найпопулярніші класи.** Найбільш затребуваним став клас, що охоплює комп'ютерну техніку та програмне забезпечення, електрообладнання та електронну апаратуру. На його частку у 2022 р. припало 11,3% від загальної кількості заявок. Наступними за популярністю були клас послуг для бізнесу (8,8%) та клас, до якого належать науково-технологічні послуги (8,5%). Попри загальне зниження кількості заявок, поданих у 2022 р., та загальної кількості класів, зазначених у них, значне зростання продемонстрували класи, що входять до списку 15 провідних: фінансові, банківські, страхові та ріелторські послуги (+13,9%) та клас, що включає послуги з навчання, підготовки, забезпечення дозвілля, спортивної та культурної діяльності (+8,3%). Навпаки, класи товарів, що включають фармацевтичні препарати (-12,2%), косметику (-12,0%) та хірургічне, медичне, стоматологічне та ветеринарне обладнання та інструменти (-14,0%), продемонстрували значне зниження у 2022 р. після зростання у 2020 та 2021 р.

Міжнародна система зразків (Гаазька система). Провідні заявники Гаазької системи. У 2022 р. кількість промислових зразків, включених до міжнародних заявок у рамках Гаазької системи ВОІВ, досягла рекордного показника: 25 028 зразків, що на 11,2% більше, ніж раніше. Німеччина є головним користувачем міжнародної системи промислових зразків, її показник зріс на 11,6% до 4909 зразків. Заявники з Китаю, нового члена системи, звернулися по охорону 2 558 зразків, посівши друге місце. Завдяки зростанню показників на 18% Італія змогла обігнати США і піднятися на третє місце з активом у 2 414 зразків, у той час як у США відбулося зниження активності на 8,9% і загальна кількість зразків склала 2 412. На п'ятому місці є Швейцарія з 2178 зразками. У 2022 році у чотирьох з десяти провідних країн спостерігалось двозначне зростання. Найвищі темпи зростання спостерігалися у Сполученому Королівстві: 20,5%, далі в рейтингу йдуть Швейцарія (+19,4%), Італія (+18%) та Німеччина (+11,6%). Показники Китаю не можуть бути виміряні з точки зору темпів зростання,

оскільки країна приєдналася до Гаазької системи лише у 2022 р. Американська компанія Procter & Gamble вийшла на перше місце за заявницькою активністю з 687 зразками в опублікованих заявках, змістивши компанію Samsung Electronics. Philips Electronics з Нідерландів зайняла друге місце з результатом у 633 зразки, за нею слідують Samsung Electronics з 451 зразком, Wenko-Wenselaar GmbH з Німеччини з 414 зразками та Paleohorinos Fotistika з Греції також з 414 зразками. Wenko-Wenselaar GmbH, Jellycat Limited зі Сполученого Королівства, I. Paleohorinos Fotistika, та Ferrari з Італії продемонстрували значне збільшення числа промислових зразків, включених до їх заявки у 2022 році порівняно з 2021 роком, з показниками 412, 303, 276 та 2 відповідно. Компанія Samsung Electronics, навпаки, порівняно з 2021 р. зафіксувала зниження до рівня 411 зразків у 2022 р., через що перемістилася з першого на третє місце. З десяти найбільших заявників шість розташовані в Європі, два - в Республіці Корея, і по одному в Китаї та США. Найпопулярніші категорії. У 2022 р. найбільша частка від загальної кількості зразків припала на записувальне обладнання та засоби зв'язку (10,4%), далі йдуть транспортні засоби (9,7%), упаковка та контейнери (7,0%), меблі 6,8%. та обладнання для розподілу рідин, сантехнічне, опалювальне, вентиляційне та ін. (6%). Одним з напрямів аналітики великих даних є аналітика ІВ, яка представляє собою область науки, яка на основі аналізу великої кількості інформації про ІВ виявляє зв'язки, тенденції та закономірності для прийняття рішень. Застосування інструментів аналітики ІВ надає можливість виявити найбільш перспективні напрями технологічних змін, скорегувати інноваційну політику, вчасно враховувати зміни в широкому діапазоні сфер, щоб отримати потенційні вигоди та мінімізувати ризики і негативні наслідки розвитку нових технологій. Адже патенти містять юридично важливу інформацію про винахідників, типи технологій, дату винаходу, відомості про патентні родини, їх географічний розподіл і т. п. За допомогою аналітики ІВ можна здійснити планування технологій, визначити тенденції

їхнього розвитку та тенденції науки у цільових секторах економіки, провести аналіз технологій конкурентів, отримати розуміння того, чи варто проводити НДДКР і впроваджувати технології.

Список використаних джерел:

International Patent Applications Defy 2022 Challenges, Continue Upward Trend
https://www.wipo.int/pressroom/en/articles/2023/article_0002.html?utm_source=Информационные+бюллетени+ВОИС&utm_campaign=f8de1f18cf-PR-RU-899-280223&utm_medium=email&utm_term=0_-f8de1f18cf-%5BLIST_EMAIL_ID%5D